

שירת הרב

אם כי רק שירים מועטים משיריו של הרב, מרוב אברותם יצאנו הכיח קוק זצ"ל, נחשב למייצגו ויצאו לאור, הריששו והבידו יודעו דבר כי משורר גורל ויהי משורר בעל נעלימה מיוחדת, משורר שנפשו נתגמגמה בו בניגון משלי, ניגון שרק הוא מצא את מקורו ותיקן את מנגינתו.

א. מ. לפישץ כותב דברים אלה בבחירות גדולה ואומר: "הוא אנו בחינים שנתקף וארג פיוש דתי להבעת נפשו, להבעת אישיותו השירית, אין מנגנון השירי נחלת דוד המלצר, אולם גם אינו המנגנון השולט היום, אבל לגלג הוא התחול בשירה והבעלים, כאשר התבלה השירה המנגנון של היום, ישתחרר דוד ירוב מאכסנו של סגנון יחיד, ואז אולי תגיע שעת שיריחו לזיוות מובנת לדורות: ועוד אנו מצפים לפסיסום שירייו (אמרתה א עמי קמח).

דאך ת. ג. ביאליק אברי: "הגאון הרב קוק ז"ל — נוצרנות של קדישת דתית-שיראלית, ושל, שירה אנטישית-אנטיבושולית ישבנו בקרבה אילו זכינו — היה משמש מאור לדוד ולאומה בין בכתר של קדישה ובין בכתר של שירה" (פסי ביאליק לבי עברידה עמי צ"א).

ואמנם בשנת הרב מספר השירי הוצבה והחיל השירה לוקחה, ורוח שירה חתפת על כל מה שהיה רכה. משורר אמר, הוא תמיד משורר, ואפילו בפרווח ובהי יום יום, ושיריו הם בבחינת "שירי השיריים".

ד"ר עצמו ביטא מה שבנפשו מנימה באחת הפרקאות המרובות, כתובות ידו, המעטות וימן נפלא, יסמן של גאון, ואמר: "הניגונותי הנה פני ים רהיבים, בשפת פרוחת להביקים כל אכלתי, שלא בטובתי הניג מוכרח לזיוות משורר, אבל משורר חפשי, לא אכל לזיוות קשור לכוונותים של המשקל והחזקת, הניג בורח מן הפרוח המשולש, מפני תוכוה שיש בה, מפני צמיצומה, ולא אוכל להכניס עצמי בצמיצומים אחרים, שאולי הנה יחזק גדולים ומעיקים מהמקוקה של הפרוח, שממנה אני בורח".

דבריו המפורשים: "שלא בטובתי הניג מוכרח לזיוות משורר", הם בעיני מעין דבריו של ר' שמואל חנינד באחד משיריו (שעה פני עמיתו):

יחאמר לי: התוכל את לחללי?
 השיבותי: אי דוד בודרי
 וענני: השאול בביאויס?
 עניתו: ירושה ממורי,
 ומאכיר ואלקנה ואקף
 ומישאל ואלצפן ומתרי,
 ואיכה לא תתי שירה סדורה
 כפי לאל אשר גמח מוררי?
 ומחורי ידחתי המתלל
 לנצח ויצאני לתורי.

יה יראה כי מקור שירתו ותפקידו כמשורר, כך ראה גם הרב הכהן בשבט, שבט הכתיבים, את מקור שירתו ותפקידו לשיר שירת בורא, ושירת נפשו, והרי כמת עדידת הניצו לידעו כי הרב הדיניש בומנים ידועים, הו-בצערותו דמו בוקנותו, שכתו הוא וכתבה מוזיבה מפל מקים.

וכה הרב וכל ההייה המגלחה לפניו באור שירה, אך שאר עינים ומשמה את הלב, אור שאדם משתוקק לו תמיד ולעולם אין נפשו שבעה ממנו, וצמאון לאור לאור חדיש, תפק אורח והכתיבה היתה חוקה סגור, ומשום כך ביקשה נפשו ההחננה: "אור אלוהים הבה לי, תענה אל חי ושעשועווי" (במה גדולה היא מלחמתי המנושית). והפשי, בת השנים המשתוקקת לאור, ככולה בגוף שחוקי אדמה ואדם חלים עליה, עולם וברואו מביקשים תיקון, והרב ראה ושפט ורצה לתיקן.

אשר דעונג, כאב וצער מאופפים את המשורר, ואנו שומעים מפיו: "הרי אזי כולל מוכאב מצער הביטוי: איך זה אכאא את האפת הגדולה, המלאת את כל ללבי, מי יגלה ללרבים, לעולמים, לברואים, למלא כל לנו ואדם יהי, את חזיקים, מלאי אצרות אור וחום, שהם אצורים בנשמתו פנימה" (מרתבים מרחבים).

ואחבתה כל האחבה, מופנית למקור האחבה, ומפני הוא שואב כח וצמחה למלחמה הגדולה, מלחמה-הפני המכלל, הוא מתחזק ואומר: "במה גדולה היא מלחמתי המנושית, ללבי מלא עדיגה רוחנית גבורה וחמה", כלל אחבה עדיגה ומלחמה אין יצירה של ברכה ואין בניין עדי, והרב רצה ליצור ולגמח.

אלוים וחורתי, עם וארצי, מדת ונאוה, גענועים ומפילה — הם הם נשאי שירת הרב, ולוים הקדיש ניבים צרופים ועדיפים ניבים חדישים, והרבה מן השירים הללו הם מעין יומן של המשורר, ובהם משתקפת נפשו חוכה נפש גדול בישראל, והשירים נכתבו כמתיבה ראשונה כמות שהם ולא נעשה בהם שום ליטוש חיצוני.

רוב שיריו של הרב דומים בתכנם, במגוונם, ולפרקים אף בצורתם, לשירי הקדמונים ולפיוטותם, אבל גם שירים מודרניים ביותר אתה מוצא בשיריו, ובתוכם הרבה השייכים למגז הנקרא "שירים בפרווח", אמנם שירת אמת עמודה מעל לכל זמן, והדברים ידועים.

גם יסוד המוד נמצא נשאר בשיריו ויש שרמזי הקבלה מודרנים בהם.

גם ישירי חרוז חובר הרב (מלות חחרוז יסודו לפרקים במבטא תליטאי) ומהם ורובא כמון רק מוקטים, הם מן החלשים שבשיריו, אמנם קצת משירי הקודש שבהם, כגון "ישמה לבי וקרבי" הושרו ככתב הרב והחזי חסידיו בנימונים מלודים.

סידור השירים לצורותיהם ונקודם — מירי הם, שונים מן השירים יוצאים לאור כאן בפעם הראשונה, ושאר כל השירים יוצאים לאור כמון בפעם הראשונה.

השירים נכתבו בשנים תרס"ד—תרצ"ג, ומלודותיהם בשני מודות: א) נפשי שואפת: ב) חלומות אני חולם לארץ ולעם.

השירים נסמרו לי על ידי הרב צבי יהודה קוק, בנו של רבנו, אף ציון זמני הכולם של השירים, עד כמה שזוהו ידוע, רשמתי מפני.

מי יתנו ויגידו, היום שבו והפססנו כל שירי הרב לכל סוגיהם ומהם מאורם, מי יתנו ויגידו, היום שבו והפססנו כל שירי הרב לכל סוגיהם ומהם מאורם.

EXPANSES, EXPANSES

From: *Abraham Isaac Kook*

(Classics of Western Spirituality series),

ed. by Ben Zion Bokser

Expanses, expanses,
Expanses divine my soul craves.
Confine me not in cages,
Of substance or of spirit.
My soul soars the expanses of the heavens,
Walls of heart and walls of deed
Will not contain it—
Morality, logic, custom—
My soul soars above these,
Above all that bears a name,
Above delight,
Above every delight and beauty,
Above all that is exalted and ethereal.
I am love-sick—
I thirst, I thirst for God,
As a deer for water brooks.
Alas, who can describe my pain,
Who will be a violin to express the songs of my grief,
Who will voice my bitterness,
The pain of seeking utterance?
I thirst for truth, not for a conception of truth,
For I ride on its heights,
I am wholly absorbed by truth,
I am wholly pained by the anguish of expression.
How can I utter the great truth
That fills my whole heart?
Who will disclose to the multitude,
To the world, to all creatures,
To nations and individuals alike,
The sparks abounding in treasures
Of light and warmth
Stored within my soul?
I see the flames rise upward

Piercing the heavens,
But who feels, who can express their might?
I am not like one of those heroes
Who have found whole worlds in their inwardness.
Whether the world knew of their wealth or not,
It was all the same to them.
These herds of sheep walking on two feet—
Of what use was it if they knew
Man's true height,
And what loss in their not knowing?
I am bound to the world,
All creatures, all people are my friends,
Many parts of my soul
Are intertwined with them,
But how can I share with them my light?
Whatever I say
Only covers my vision,
Dulls my light.
Great is my pain and great my anguish,
O, my God, my God, be a help in my trouble,
Find for me the graces of expression,
Grant me language and the gift of utterance,
I shall declare before the multitudes
My fragments of Your truth, O my God.